

národní
úložiště
šedé
literatury

Ratifikace asociační dohody s Ukrajinou v ČR: čekání na Godota?

Čech, Adam; Hendrychová, Klára; Víchová, Veronika
2015

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-200399>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 10.04.2024

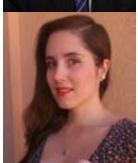
Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz.

Ratifikace asociační dohody s Ukrajinou v ČR: čekání na Godota?

Adam Čech

Spolupracovník Analytického týmu
think-tanku Evropské hodnoty

Klára Hendrychová

Spolupracovnice Analytického týmu
think-tanku Evropské hodnoty

Veronika Víchová

Spolupracovnice Analytického týmu
think-tanku Evropské hodnoty

Think-tank Evropské hodnoty
je nevládní instituce, která
prosazuje zvyšování politické
kultury v České republice i na
evropské úrovni.

Česká republika spolu s Itálií, Kyprem a Řeckem tvoří skupinu posledních čtyř členských států EU, které dosud neratifikovaly asociační dohodu mezi Unií a Ukrajinou. Jen pár hodin autem od hranic ČR bojuje Ukrajina za svoje právo na svobodné sebeurčení. Zatímco pro EU jako takovou je asociační dohoda s Ukrajinou testem, zda zvládne vystupovat v roli normativního a transformačního aktéra, ČR se vypořádává se svou notorickou laxností až nekompetentností v tématech evropské politiky. Antisystémové strany na okraji politického spektra jsou schopny blokovat průchod asociační dohody českým parlamentem a u silných stran vládní koalice vlastně někdy není jisté, co si o asociační dohodě s Ukrajinou myslí a zda si vůbec něco myslí.

Cílem tohoto textu je vysvětlit, oč se v asociační dohodě s Ukrajinou jedná, shrnout cestu dohody z nejvyšších pater evropské politiky do české Poslanecké sněmovny, představit české politické prostředí v kontextu jednání o daném dokumentu a stejně tak naznačit průběh a stav ratifikace v jiných členských státech EU.

1. O co v asociační dohodě jde?

Cílem asociační dohody je obecně prohlubování politických a ekonomických vztahů mezi EU a Ukrajinou, postupná integrace země do vnitřního trhu EU včetně nastavení tzv. **Hluboké a komplexní zóny volného obchodu** (Deep and Comprehensive Free Trade Area - DCFTA).^[1]

Politická část dokumentu byla podepsána již 21. března 2014 a představuje jak rámec pro přibližování země k unijním standardům a normám, tak vyjádření unijní podpory Ukrajině v konfliktu s Ruskem. S podpisem klíčové ekonomické části (DCFTA) se čekalo až po květnových prezidentských volbách na Ukrajině. Byla podepsána 27. června 2014.^[2]

Mezi hlavní **obecné zásady**^[3] asociační dohody, jak je dokument definuje, patří respekt k demokratickým principům, lidským právům, vládě práva a dobré vládnutí. Konkrétními cíli dohody jsou zejména posílení nezávislosti, svrchovanosti a teritoriální integrity státu, účinný boj proti korupci a organizovanému zločinu a reforma justice, státní správy a bezpečnostních složek. Asociační dohoda je tak impulsem k celkovému posílení, ozdravení a stabilizaci Ukrajiny. Naplňování reformní agendy dále zahrnuje **hospodářskou a sektorovou spolupráci** (v energetice, ochraně spotřebitele, zemědělství a mnoha dalších oblastech politiky) nebo **finanční spolupráci a boj proti podvodům** (na tomto místě se připomínají i vymezené finanční nástroje ze strany EU, které Ukrajině napomáhají dosahovat cílů asociační dohody).

Dohoda se věnuje i zavádění **bezvízového režimu**^[1] pro občany Ukrajiny, který by mohl zaznamenat pozitivní vývoj do konce letošního roku.^[4] V části pokryvající **obchod** má své místo DCFTA^[5], která má poskytnout nové prostředí pro obchodní vztahy mezi EU a Ukrajinou, obchodní a investiční příležitosti, stimulaci soutěže apod. V neposlední řadě dokument otevírá cestu **politickému dialogu** a vytváří komunikační platformu na nejvyšší úrovni v podobě **summitu EU-Ukrajina**.

¹ Pokroky a stav dané oblasti jsou každoročně hodnoceny zprávami Komise v rámci Akčního plánu vízové liberalizace.

Je nezbytné opakovaně zdůraznit, že uzavření asociační dohody s sebou nenesе (alespoň zatím) příslib budoucího členství Ukrajiny v EU.²

2. Co získává podpisem asociační dohody EU s Ukrajinou Česko?

Ekonomickým dopadům dohody pro ČR se věnuje například analýza Úřadu vlády^[6], která již v úvodu připomíná, že **ČR je pátým největším vývozcem na Ukrajinu ze všech členských států EU a šestým největším dovozcem z Ukrajiny**. Za předpokladu plné implementace dohody lze z možných dopadů uvedených v analýze zdůraznit následující:

- Celní náklady českých exportérů se sníží zhruba o 450 milionů Kč ročně, zatímco ztráta, například z ušlého cla, bude činit pouze 13 milionů Kč.
- Vývoz ČR na Ukrajinu může díky změnám cel vzrůst zhruba o 1 miliardu Kč ročně, což není mnoho.
- Snížením netarifních bariér lze k celkovým výnosům pro české vývozce na Ukrajinu odhadnout přínos dalších 900 milionů Kč ročně.
- Z makroekonomického hlediska zaznamená česká ekonomika dlouhodobé navýšení HNP o zhruba 2 miliardy Kč ročně a vytvoří asi 1700 nových pracovních míst.

Ratifikovat, či neratifikovat?

V dohodě lze ale především spatřovat projev solidarity Ukrajině ze strany EU a vstřícný krok k zemi **projevující vůli přiblížovat se Západu**. Podpora ukrajinských reformních snah skrze asociační dohodu pomáhá otevřít novou éru vzájemných vztahů v oblasti politické asociace a ekonomické integrace.

Pakliže si přejeme Ukrajinu sdílející s Unii **respekt k demokratickým principům, základním svobodám, dobrému vládnutí** a dalším společným hodnotám, poskytne plná ratifikace dohody potřebným reformám právně závazný podklad, na jehož základě bude možné dále upravovat finanční asistenci této země. V neposlední řadě, z čistě geopolitického hlediska, jestliže ratifikace asociačních dohod s Gruzií a Moldavskem proběhly bez větších problémů, nedávalo by smysl jednat v případě Ukrajiny jinak.

Je patrné, že Rusko, pakliže přichází o vliv v zemích, které si chtělo dlouhodobě udržet, vnímá takový vývoj jako mocenskou prohru. Nedokázalo jim však nabídnout nic, oč by opravdu stály, a nerespektuje svobodnou vůli suverenního státu zvolit si politickou a obchodní orientaci.

Právě případná odvetná opatření ze strany Ruska mohou rozhodování o ratifikaci asociační dohody s Ukrajinou brzdit. Je otázkou, zda a jaká bude ruská reakce, až se 1. ledna 2016 spustí prozatímní provádění DCFTA. Objevují

² To je rozdíl oproti asociačním dohodám uzavíraným s ČR a dalšími zeměmi postsovětského prostoru v 90. letech, kdy byly tyto dohody explicitně vnímány jako předstupeň plného členství v Unii. I proto byla vytvořena Evropská sousedská politika, aby zainteresovaným zemím za hranicemi Unie mohla nabídnout cestu europeizace, avšak bez perspektivy členství. Trvání platných asociačních dohod je pak neomezené a v nich obsažené cíle jsou každých pět let podrobovány komplexnímu zhodnocení smluvními stranami.

se hlasy^[7], které tvrdí, že ratifikace je chyba, protože jen prohlubuje politické rozdělení Evropy, a že EU je svou politikou za konflikt na Ukrajině částečně zodpovědná. Zároveň ale dále trvá druhá dohoda z Minsku z letošního 12. února.^[8] Některé z jejích bodů by měly být naplněny do konce roku 2015, je tedy možné, že čekání na (ne) naplnění těchto závazků je další brzdou ratifikačního procesu.

3. Vyjednávání asociační dohody

Jednání o asociační dohodě mezi EU³ a Ukrajinou zahájila Evropská komise a ukrajinská vláda **v březnu 2007**. V únoru 2008 pak začala **jednání o DCFTA**, klíčové složce dokumentu. **Text asociační dohody** byl představen **v březnu 2012**,^[9] a i přes řadu problémů zvláště politického rázu^[4] se očekávalo, že představitelé EU a Ukrajiny budou připraveni dohodu podepsat na **summitu Východního partnerství ve Vilniusu v listopadu 2013**.^[10]

Další vývoj před summitem se jevil jako poměrně slibný; ukrajinský parlament v únoru 2013 přislíbil, že se zasadí o nápravu vytknutých problémů,^[11] vláda připravila plán zákonů, které měly listopadovému podpisu asociační dohody otevřít dveře^[12] a přijetí proevropských reforem ještě před summitem Východního partnerství ve Vilniusu při své zářijové řeči v ukrajinském parlamentu významně podpořil i **prezident Janukovyč**.^[13] Zároveň došlo i k osvobození části vězňů či stíhaných z řad opozice a k ukončení procesů, jež EU kritizovala jako politicky motivované.^[14]

4. Summit ve Vilniusu a ukrajinský předěl

Prezident Janukovyč v roce 2013 lavíroval mezi **dvěma možnostmi integrace Ukrajiny – asociační dohodou a DCFTA** s EU na jedné straně a **Eurasíjskou celní unií** s Ruskem, Běloruskem a Kazachstánem na straně druhé. Přitom doufal, že bude možné být členem obou. Tuto myšlenku ovšem v únoru 2013 zavrhl předseda Komise José Manuel Barroso, který dal jasně najevo, že Ukrajina si musí vybrat.^[15] Vzhledem k následnému jednání Viktora Janukovyče, vlády i parlamentu se zdálo, že rozhodnutí padlo na integraci s EU.

Pouhých osm dní před summitem ve Vilniusu ovšem **vláda Mykoly Azarova** a ukrajinský parlament neschválily klíčové zákony a pozastavily přípravy na podepsání dohody s poukazem na možné negativní dopady pro obchod s Eurasíjskou celní unií.^[16] Již tehdy se objevovaly **zprávy o ovlivňování ze strany Ruska**, které se později potvrdily.^[17] Ukrajinští představitelé začali požadovat nové podmínky dohody, třístranná jednání se zapojením Ruska a rozsáhlejší finanční pomoc, což EU odmítla.^[18]

Zablokování asociační dohody vedlo ke **vzniku protestního hnutí**, které požadovalo její přijetí a odstoupení

³ Přesněji Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii.

⁴ Zejména se jednalo o selektivní uplatňování práva a oslabování právního státu a znevýhodňování opozice, jak ve své tiskové zprávě vytáhla Rada EU – více viz http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/134136.pdf.

prezidenta Janukovyče a které vešlo ve známost jako **Euromajdan**. Po Janukovyčově pádu a demisi Azarovovy vlády byla **prozatímním premiérem Arsenijem Jaceňukem** a vrcholnými představiteli EU **v březnu 2014** podepsána **politická část asociační dohody**. **Ekonomická část** dohody včetně DCFTA byla podepsána prezidentem Petrem Porošenkom **v červnu téhož roku**.

Po dojednání asociační dohody Komisí a ukrajinskou vládou a souhlasu Evropského parlamentu (EP) se rozběhl **ratifikační proces**, pro jehož završení je nutné schválení Radou EU a ukrajinským parlamentem, stejně jako **28 národními parlamenty** a případně hlavami států. **EP a ukrajinský parlament** vyslovily s asociační dohodou **souhlas 16. září 2014**.^[19] Rada EU poté souhlasila s **provizorní platností** asociační dohody, a to bez článků týkajících se ekonomických vztahů. První, **politická část** asociační dohody tak vstoupila **v provizorní platnost 1. listopadu 2014**, přičemž **provizorní platnost ekonomickej časti je plánovaná od 1. ledna 2016**.^[20] Nyní se čeká na ratifikaci zbývajícími členskými státy EU, aby mohla být asociační dohoda i formálně schválena Radou EU, ratifikační proces byl ukončen a smlouva opustila provizorium.

5. Jaký je stav ratifikace v členských státech EU?

Z celkových 28 **členských zemí Unie ratifikovalo** asociační dohodu mezi EU a Ukrajinou **již 24** z nich. Z toho **12 států** smlouvu úspěšně ratifikovalo **už v průběhu roku 2014**, **Bulharsko, Lotyšsko, Litva, Rumunsko a Malta** tak učinily dokonce ještě **před ratifikací** Ukrajinou a vyslovením souhlasu Evropského parlamentu **v polovině září**. **V Nizozemí a Belgii** už chybí pouze královský souhlas, **v Rakousku** pak podpis prezidenta.^[21]

U všech asociačních dohod a jiných vícestranných smluv bývají **ratifikační listiny ukládány u určeného depozitáře**, který pak zprostředkovává informace mezi smluvními stranami. Jedná se o konečnou formalitu před vstupem smluv v platnost.^[22] V případě asociační dohody s Ukrajinou je depozitářem Evropská komise. **[23] Listiny jí dosud odevzdalo 18 zemí**. Neučinily tak zatím zejména ty státy, které smlouvu ratifikovaly teprve v posledních měsících, jako například Francie nebo Slovensko.^[24]

Vzápětí po ukončení schvalovacího procesu v EP a na Ukrajině prošel dokument i **slovenským parlamentem**, a to dokonce **bez jediného hlasu proti**.^[25] **Ke konci roku 2014** dohodu ratifikovalo i **Maďarsko**, kde ze 144 členů Národního shromáždění účastnících se hlasování bylo **pouze 5 proti** a 139 pro ratifikaci.^[26] Maďarský prezident připojil svůj souhlas 5. prosince 2014, a to i přes svůj rezervovaný postoj vůči sankcím uvaleným na Rusko za vedení konfliktu na Ukrajině a udržování přátelských vztahů s ruským prezidentem.

Vezmemme-li v potaz poměrně značné sympatie s Ruskou federací, zejména v ohledu protiruských sankcí, které EU uvalila v souvislosti s okupací Krymu a přímou vojenskou podporou povstání na Donbasu,^[27] může být tak jednoznačná podpora obou zemí, Slovenska a Maďarska, překvapivá. A to i přes to, že na Slovensku bylo na popud vládního **SMERu** před hlasováním o asociační dohodě přijato **doprovodné prohlášení**, které konflikt na Donbasu poněkud bagatelizuje.^[28]

Podobně hladce proběhlo hlasování i v **polském Sejmu**, který pouze **jediným hlasem proti** a 427 pro ratifikaci potvrdil dlouhodobé sympatie Polska vůči Ukrajincům.^[29] Na jaře tohoto roku **schválilo** asociační dohodu výraznou většinou i **Německo**, uzavírajíc tak kruh okolo ČR. V Německu se proti ratifikaci vyjádřila zejména silně euroskeptická strana **Die Linke**, která dává EU za celý konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou velkou část viny a nesouhlasí s asociačními dohodami ani v případě zbývajících východoevropských zemí.^[30]

Posledními zeměmi, které ve svých parlamentech dohodu neratifikovaly, zůstávají kromě ČR ještě **Kypr, Itálie a Řecko**. Na Kypru a v Řecku **ratifikační proces** zatím ani **nezačal**. V Řecku je to zřejmě nejmenším překvapením, neboť poslanci vládnoucí **Syriza** volili proti asociační dohodě i v EP a odmítli podpořit nejen rozšíření sankcí proti Rusku, ale i samotné odsouzení anexe Krymu a ruské podpory separatistů na Ukrajině.^[31] V **Itálii** už sice dohoda prošla dolní komorou Parlamentu, na rozdíl od ostatních zemí byla ale patrná přítomnost **silného opozičního křídla**, jelikož proti ratifikaci hlasovala téměř čtvrtina poslanců.^[32] Jedním ze sporných bodů, které jsou při jednání o ratifikaci brány v potaz, je liberalizace vízové politiky pro Ukrajince.^[33]

6. Cesta asociační dohody českým parlamentem

Článek 49 Ústavy ČR upravuje, kdy je nutné, aby s **ratifikací mezinárodní smlouvy** vyslovily souhlas obě komory parlamentu, a asociační dohoda mezi EU a Ukrajinou tuto ratifikaci vyžaduje.^[34] Podrobný přehled schvalovacího procesu lze najít na stránkách Poslanecké sněmovny^[35], níže je zestrojenější popis projednávání konkrétní dohody:

Asociační dohoda byla **oběma komorám parlamentu** **předložena 4. září 2014**. **Senát**, po projednání ve **Výboru pro záležitosti Evropské unie a Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost**, vyslovil **10. prosince 2014** svůj **souhlas** s ratifikací. V **Poslanecké sněmovně** (PS) prošla smlouva **prvním čtením 2. dubna 2015** a byla předána k projednání **Zahraničnímu výboru a Výboru pro evropské záležitosti**, které **15. dubna doporučily** Sněmovně dát k ratifikaci **souhlas**.^[36] Zatím k ní ale nedošlo.

7. Kdo je v českém parlamentu proti?

19. května 2015, během 28. schůze PS, sice ministr průmyslu a obchodu **Jan Mládek** navrhl **mimořádné zařazení druhého čtení** asociační dohody na pořad schůze 20. května, nicméně poslanci **KSČM** využili možnost, kterou při schvalování mimořádných bodů na pořad schůze jednací řád Poslanecké sněmovny^[37] nabízí, a po shromáždění 30 podpisů návrh prostřednictvím Pavla Kováčika **vetovali**.^[38]

Od té doby nebyl **žádný pokus** zařadit projednávání asociační dohody ve druhém čtení na pořad schůze jako řádný bod zaznamenán. Přestože se mezitím uskutečnila další řádná schůze PS, na které mohl být dokument jako řádný bod na pořad zařazen.

Průběh vzniku a schvalování pořadů schůzí v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR[\[39\]](#)

Pořad plenární schůze Sněmovny předběžně doporučí organizační výbor předsedovi Poslanecké sněmovny. Pořad se sestavuje z návrhů, které byly doručeny předsedovi Poslanecké sněmovny a které splňují náležitosti pro zařazení do pořadu schůze. Základní náležitostí nezbytnou pro zařazení návrhů zákonů je, že mohou být zařazeny do plenární schůze jen tehdy, pokud do jejího začátku uplynulo deset dní od doručení návrhu zákona poslancům. **Ostatní návrhy** (jiné než návrhy zákonů) mohou být zařazeny do pořadu schůze tak, aby měli poslanci podklad (tzv. sněmovní tisk) doručený nejméně 24 hodin před projednáváním návrhu na schůzi. Předseda Poslanecké sněmovny na základě doporučení organizačního výboru rozhodne o navrženém pořadu schůze. Navržený pořad se schvaluje na počátku plenární schůze při jednání o pořadu schůze, jeho schválením vzniká tzv. schválený pořad. Pokud nedojde ke schválení pořadu schůze, je schůze ukončena.

Z výše uvedené tabulky je evidentní, že zařadit bod na pořad schůze PS není žádný problém, času na jeho navržení byla spousta. Nejspíše ani není nutné obávat se jakéhokoliv dalšího zablokování ze strany KSČM, jiné strany či poslaneckého klubu, neboť, podle následujících informací na to nemají dostatek sil:

Dne **2. dubna**, tedy ještě před vetem KSČM, **předložila vláda návrh** na přidělení asociační dohody **k projednání výborům PS**. Poslanec za Úsvit Karel Fiedler inicioval hlasování o zamítnutí tohoto návrhu, které nebylo úspěšné. Hlasování se účastnilo 149 poslanců a poslankyň a **výsledek** je tedy poměrně výmluvný: **Z 31 poslanců**, kteří hlasovali **pro zamítnutí** vládního návrhu, byla drtivá většina z **KSČM** (26 z 27), zbytek připadl na **Úsvit** (3 z 9) a poslední poslanec byl z **ČSSD** (1 z 31). Všechny **vládní strany** a opoziční **TOP09** a **ODS** vládnímu návrhu vyjádřily **jasnou podporu** (celkem 107 hlasů pro předání asociační dohody výborům).

8. České parlamentní strany: dvojkolejnost a netransparentnost?

Možným důvodem toho, že druhé čtení asociační dohody nebylo od té doby na pořad jednání sněmovny navrženo, je problém značné **netransparentnosti některých politických subjektů**. Při pohledu na jednotlivé strany ve Sněmovně posvěcení ratifikace asociační dohody plně a velmi jasně podporují ODS (nejen slovy Zbyňka Stanjury[\[40\]](#)) i TOP 09 (zejména skrze Karla Schwarzenberga[\[41\]](#)).

Podle výše zmíněného hlasování se může zdát, že silnou pozici pro přijetí dohody se podařilo vybudovat i v hnutí **ANO** a **KDU-ČSL**, ale ve skutečnosti jsou tito dva hráči naprosto **nečitelní**. Žádný z jejich vrcholných představitelů nikdy nepřišel s prohlášením, které by postoj stran uvedlo na pravou míru a není tudíž možné odhadnout, co lze od jejich poslaneckých klubů očekávat, jak silnou či slabou podporu jsou schopni asociační dohodě poskytnout. U tak zásadní mezinárodní smlouvy evropského rozsahu nelze takové **mlčení** hodnotit jinak než jako **neseriózní** a **nezodpovědné**.

Ani poslanecký klub **ČSSD** není snadno čitelný. Ačkoliv **Lubomír Zaorálek** asociační dohodu silně **podporuje**,^[42] poslanec **Jaroslav Foldyna**, s údajnou podporou nespecifikovaného množství dalších sociálních demokratů, ^[43] **podmiňuje vyslovení svého souhlasu** předchozím **přijetím doprovodného prohlášení**, jehož součástí by byly i poměrně kontroverzní body jako požadavek konfederativního uspořádání Ukrajiny ve prospěch oblastí pod kontrolou proruských separatistů či podpora „trilaterálních konzultací mezi EU, Ukrajinou a Ruskou federací“ s ohledem na obchod s Ukrajinou. Tyto body ukazují částečné nepochopení situace, ve které se Ukrajina nachází, a ignorování reálů probíhajícího konfliktu, nikoliv pouze vnitroukrajinského, jak je v textu naznačováno, ale nesporně také ukrajinsko-ruského. Domníváme se, že sněmovna by přijetím tohoto prohlášení ve znění, v jakém bylo předloženo, jednak zastřela, že Rusko má klíčový podíl na destabilizaci Ukrajiny,^[44] jednak by podpořila nelegitimní ruské nároky na zasahování do ukrajinských vnitřních záležitostí. Má-li tedy být přijato, považujeme za vhodné, aby bylo výrazně revidováno do podoby, která reflektuje skutečný stav věcí.

Pokud jde o poslední dvě strany v Poslanecké sněmovně, **KSČM** vyjádřila svůj postoj slovy Vojtěcha Filipa, a konec konců i svým květnovým vtem, poměrně jasně, **Úsvit** ani jeho bývalí členové patrně jednotnou pozici nemají.

9. Závěr

Česká republika zůstává spolu s Itálií, Kyprem a Řeckem mezi posledními čtyřmi zeměmi, jejichž parlamenty dosud asociační dohodu s Ukrajinou neratifikovaly. Překážku k tomuto kroku lze v případě ČR spatřovat v notorické laxnosti až nekompetentnosti v tématech evropské politiky, což je stav, který je pro většinovou část české politické scény dlouhodobě příznačný. Cílem tohoto textu proto bylo vysvětlit, oč se v asociační dohodě s Ukrajinou jedná, shrnout vyjednávací proces dohody, ukázat, jak probíhal od nejvyšších pater evropské politiky až po českou Poslaneckou sněmovnu, představit české politické prostředí při jednání o daném dokumentu a stejně tak naznačit průběh a stav ratifikace v jiných členských státech EU.

Byla shrnuta politická část dokumentu, jejíž hodnotový základ spočívající v dobrém vládnutí, základních svobodách a respektu k demokratickým principům poskytne právně závazný podklad pro potřebné reformy Ukrajiny a s tím spojenou finanční assistenci této země. U shrnutí klíčové ekonomické části (DCFTA) byly naznačeny i možné ekonomické dopady pro ČR (zmiňme například roční snížení celních nákladů českých exportérů o zhruba 450 milionů Kč za současné roční ztráty ušlého cla ve výši asi 13 milionů Kč).

Jednání o asociační dohodě mezi EU a Ukrajinou zahájila Komise a ukrajinská vláda v březnu 2007. Po několikale- tém vyjednávání s řadou komplikací především politického rázu se očekávalo, že obě strany budou schopny dohodu podepsat na summitu Východního partnerství ve Vilniusu v listopadu 2013. Prezident Janukovyč však navzdory očekávání dohodu nepodepsal, což na Ukrajině podnítilo vznik protestního hnutí známého jako Euromajdan. Obě části dohody se následně podařilo podepsat v březnu a v červnu 2014 s novým ukrajinským politickým vedením a po vyslovení souhlasu EP se v 28 členských státech EU rozběhl ratifikační proces.

Vývoj směřující k ratifikování či neratifikování dohody v českém parlamentu je mimo jiné poznamenán netransparentností některých parlamentních politických uskupení. Jasnou podporu asociační dohodě lze identifikovat u ODS a TOP09. Chybějící jasná vyjádření lídrů stran podtrhují nečitelnost ANO a KDU-ČSL. ČSSD se potýká s rozštěpeností – ministr zahraničí Lubomír Zaorálek dohodu plně podporuje, zatímco jeho stranický kolega Jaroslav Foldyna svůj souhlas podmiňuje požadavkem obsahově kontroverzního doprovodného prohlášení. Zamítavý postoj KSČM k ratifikaci dohody nepřekvapuje, stanovisko Úsvitu není jasné.

Z úvah o ratifikaci či odmítnutí asociační dohody s Ukrajinou nelze obecně vynechat Rusko. Brzdou při ratifikačním procesu mohou být například jeho potenciální odvetná opatření. Otazníky vyvolává případná ruská reakce, až se 1. ledna příštího roku spustí prozatímní provádění DCFTA. Je možné zaznamenat hlasy označující ratifikaci dohody za zdroj prohlubování politického rozdělení Evropy a z konfliktu na Ukrajině vinící unijní politiku. Vedle toho běží druhá dohoda z Minsku z letošního února a můžeme se domnívat, že za dalším zdržením ratifikačního procesu je jen čekání na (ne)naplnění závazků v ní obsažených.

V každém případě bude zajímavé sledovat, zda si česká vláda po letním útlumu uvědomí palčivost takové evropské otázky, jakou asociační dohoda s Ukrajinou je, a nejenže na příslušných místech zahájí intenzivní debatu, ale také ji doveďe do zdárného konce.

Reference

- [1] European Union ExternalAction, „EU-UkraineAssociationAgreement: Guide to theAssociationAgreement“ [citováno 13/7/2015]http://eeas.europa.eu/images/top_stories/140912_eu-ukraine-associatin-agreement-quick_guide.pdf
- [2] EurActiv, „Ukrajinský premiér dnes podepsal s lídry EU část asociační dohody“ [citováno 13/7/2015] <http://www.euractiv.cz/vnejsi-vztahy/clanek/ukrajinsky-premier-dnes-podepsal-s-lidry-eu-cast-asociacni-dohody-011666>
- [3] European Union ExternalAction, „AssociationAgreementbetweentheEuropean Union and itsMemberStates, oftheone part, and Ukraine, oftheother part“[citováno 13/7/2015]http://eeas.europa.eu/ukraine/docs/association_agreement_ukraine_2014_en.pdf
- [4] EuropeanDialogue, „Sikorski: visa-free regimebetween EU and Ukrainepossible in 2015“ [citováno 13/7/2015]<http://www.europedialogue.eu/Sikorski%3A%20visa-free%20regime%20between%20EU%20and%20Ukraine%20possible%20in%202015>
- [5] EuropeanCommission, „EU-UkraineDeep and Comprehensive Free Trade Area“ [citováno 13/7/2015]http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/april/tradoc_150981.pdf
- [6] Vláda ČR, „Ekonomické dopady Asociační dohody EU s Ukrajinou“ [cited 13 july 2015] http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/analyzy-EU/SEZUV-2014-2_Ekonomicke_dopady_Asociacni_dohody_EU_s_Ukrajinou.pdf.
- [7] DW, „Bundestag ratifies EU association agreement with Ukraine“[cited 13 July 2015] <http://www.dw.com/en/bundestag-ratifies-eu-association-agreement-with-ukraine/a-18344232>
- [8] Financial Times, „Full Text of the Minsk Agreement“ [cited 13 July 2015] <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/21b8f98e-b2a5-11e4-b234-00144feab7de.html#axzz3fqd3UdsW>
- [9] European union External Action Service, "EU-Ukraine Association Agreement 'Guide to the Association Agreement'"[cited 14 July 2015] http://eeas.europa.eu/images/top_stories/140912_eu-ukraine-associatin-agreement-quick_guide.pdf.
- [10] Council of the European union, "Council conclusions on Ukraine, 3209th FOREIGN AFFAIRS Council meeting Brussels, 10 December 2012" [cited 14 July 2015] http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/134136.pdf.
- [11] European parliament, "Unofficial translation of statement by the Verkhovna Rada of Ukraine on implementation of European integration aspirations of Ukraine and conclusion of the Association Agreement between Ukraine and the European Union" [cited 14 July 2015] http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/d-ua/dv/dua_20130313_03 /dua_20130313_03_en.pdf.
- [12] Interfax-Ukraine, "Rybák: Parliament to adopt remaining EU integration laws at autumn session,"*Interfax-Ukraine*, 30 May 2013 [cited 14 July 2015] <http://en.interfax.com.ua/news/general/154962.html>.
- [13] " Ukrainian president asks for laws to be passed to facilitate EU association agreement," *Euronews* [cited 14 July 2015] <http://www.euronews.com/2013/09/03/ukrainian-president-asks-for-laws-to-be-passed-to-facilitate-eu-association-/>.
- [14] Interfax-Ukraine, "EU welcomes decision of Yanukovych to pardon Lutsenko and Filipchuk,"*Kyiv Post* [cited 14 July 2015] <http://www.kyivpost.com/content/politics/eu-welcomes-decision-of-ukrainian-president-to-pardon-lutsenko-and-filipchuk-322855.html>
- [15] The Associated Press, "EU Tells Ukraine That Reforms Are Necessary for Trade Pact,"*The Moscow Times* [cited 14 July 2015] <http://www.themoscowtimes.com/news/article/eu-tells-ukraine-that-reforms-are-necessary-for-trade-pact/476058.html>.
- [16] Georgi Gotev, "Ukraine stuns EU by putting association deal on ice," *EurActiv* [cited 14 July 2015] <http://www.euractiv.com/global-europe/ukraine-stuns-eu-putting-associa-news-531873>.

[17]"Putin says Ukraine-EU deal a threat to Russia," *Aljazeera* [cited 14 July 2015] <http://www.aljazeera.com/news/europe/2013/11/putin-says-ukraine-eu-deal-threat-russia-20131126235224640384.html>.

[18]"Ukraine 'still wants to sign EU deal,'" *Aljazeera* [cited 14 July 2015] <http://www.aljazeera.com/news/europe/2013/11/ukraine-still-wants-sign-eu-deal-2013112911345619208.html>; Chris Morris, "EU rejects Russia 'veto' on Ukraine agreement," *BBC* [cited 14 July 2015] <http://www.bbc.com/news/world-europe-25154618>.

[19]European Parliament, "European Parliament ratifies EU-Ukraine Association Agreement," [cited 14 July 2015] <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140915IPR62504/html/European-Parliament-ratifies-EU-Ukraine-Association-Agreement>.

[20]European Commission, "Joint Statement by the Presidents of Ukraine, the European Council and the European Commission on the occasion of the beginning of the provisional application of the Association Agreement," [cited 14 July 2015] http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-14-349_en.htm.

[21]Wikipedia: the free encyclopedia. 2015. *Ukraine-European Union Association Agreement* [cited 12 July 2015] https://en.wikipedia.org/wiki/Ukraine%282013_European_Union_Association_Agreement%29.

[22]Europe Direct. 2015. *FAQs – Fungování Evropské unie* [cited 12 July 2015] <http://www.europe-direct.cz/uvodni-stranka/faqs/fungovani-evropske-unie/>.

[23]European External Action Service. 2015. *Treaties Office Database* [cited 12 July 2015] <http://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreatiesWorkspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=10321>.

[24]Wikipedia: the free encyclopedia. 2015. *Ukraine-European Union Association Agreement* [cited 12 July 2015] https://en.wikipedia.org/wiki/Ukraine%282013_European_Union_Association_Agreement%29.

[25]Ukrinform. 2014. *Slovakia ratifies Ukraine-EU association agreement* [cited 12 July 2015] http://www.ukrinform.ua/eng/news/slovakia_ratifies_ukraine_eu_association_agreement_326666.

[26]Uzhgorod. 2015. *Hungary ratified the Association Agreement with Ukraine* [cited 12 July 2015] <http://uzhgorod.in/en/news/2014/noyabr/hungary ratified the association agreement with ukraine>.

[27]TASR, "Parlament odobril Asociačnú dohodu medzi EÚ a Ukrajinou," *Teraz.sk* [cited 14 July 2015] <http://www.teraz.sk/slovensko/asociacia-dohoda-eu-ukrajina-nrsr/99273-clanok.htm>; Gergely Szakacs, "Europe 'shot itself in foot' with Russia sanctions: Hungary PM," *Reuters* [cited 14 July 2015] <http://www.reuters.com/article/2014/08/15/us-ukraine-crisis-sanctions-hungary-idUSKBN0GFOES20140815>.

[28]TASR, „Parlament odobril Asociačnú dohodu medzi EÚ a Ukrajinou.“

[29]Sejm Rzeczypospolitej Polskiej. 2014. *The Marshal of the Sejm sent the EU-Ukraine Association Agreement ratification approval Act to the President and the Senat* [cited 12 July 2015]. Available from <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/komunikat.xsp?documentId=4567B4C5870FC4F2C1257D9E00546F19>

[30]Deutsche Welle. 2015. *Bundestag ratifies EU association agreement with Ukraine* [cited 12 July 2015] <http://www.dw.com/en/bundestag-ratifies-eu-association-agreement-with-ukraine/a-18344232>.

[31]One Europe. 2015. *Is Greece Going to be a Russian Trojan Horse?* [cited 12 July 2015] <http://one-europe.info/is-greece-going-to-be-a-russian-trojan-horse>.

[32]Parlamento Italiano. 2015. *Lavori preparatori dei progetti di legge* [cited 12 July 2015] <http://www.camera.it/leg17/126?tab=5&leg=17&idDocumento=3053&sede=&tipo=>

[33] Interfax - Ukraine. 2015. *Italy finalizes domestic procedures on ratifying Ukraine-EU Association Agreement* [cited 12 July 2015] <http://en.interfax.com.ua/news/general/260810.html>.

[34] Ústava České republiky. <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html#49>

[35] Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, "Legislativní proces projednávání mezinárodních smluv," [cited 14 July 2015] <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=332>.

[36] Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, "Sněmovní tisk 310

Doh.o přidruž.mezi státy EU a ES pro atom.energ. a Ukrajinou" [cited 14 July 2015] <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=310&O=7>.

[37] Návrh na zařazení mimořádného bodu na pořad schůze mohou vetovat buď dva poslanecké kluby nebo minimálně 20 poslanců. viz Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, "Schůze poslanecké sněmovny" [cited 14 July 2015] <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=696>.

[38] Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, stenoprotokol z 27. schůze, "Úterý 19. května 2015" [cited 14 July 2015] <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/027schuz/s027126.htm>.

[39] Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, Schůze Poslanecké sněmovny [cited 27 August 2015] <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=696>.

[40] tamtéž.

[41] Josef Kopecký, "Udržet Ukrajinu je zatraceně v našem zájmu, řekl Schwarzenberg," iDnes.cz [cited 14 July 2015] http://zpravy.idnes.cz/poslanci-podporili-asociacni-dohodu-ukrajiny-s-eu-fs2-/domaci.aspx?c=A150402_111558_domaci_kop.

[42] ČTK, "Asociační dohoda s Ukrajinou je prostředkem k míru, říká Zaorálek," České noviny [cited 14 July 2015] <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/asociacni-dohoda-s-ukrainou-je-prostredkem-k-miru-rika-zaorelek/1217899>.

[43] Lukáš Petřík, "Šrumec mezi poslanci ČSSD kvůli Ukrajině a hlasování o vládě: To by mi museli fakt vyhrožovat. Ať se Babiš znemožní sám. ODSáci se přišli zeptat..." Parlamentní listy [cited 14 July 2015] <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Srumec-mezi-poslanci-CSSD-kvuli-Ukrajinie-a-hlasovani-o-vlade-To-by-mi-museli-fakt-vyhrozovat-At-se-Babis-znemozni-sam-ODSac-se-prisli-zeptat-376649>

[44] Kromě mnoha zpráv NATO a řady západních vlád o tom svědčí například činnost analytické skupiny [bellingcat](#) nebo naše studie vydaná v angličtině bruselským [Wilfried Martens Centre](#) či v češtině [Armádními novinami](#).

ISBN: 978-80-87564-01-2

© Evropské hodnoty o.s. 2015

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní instituce, která prosazuje zvyšování politické kultury v České republice i na evropské úrovni.

Politikům předkládáme odborná doporučení a systematicky sledujeme a hodnotíme jejich práci. Za základní prvky vysoké politické kultury považujeme aktivní občany, zodpovědné politiky a soudržnou společnost, která sdílí hodnoty svobody a demokracie.

Od roku 2005 se jako nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou, věnujeme výzkumné a vzdělávací činnosti. Vedle vydávání odborných publikací a komentářů pro média, pořádáme konference, semináře a školení pro odbornou i širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli i studenty.

POLITICKÁ KULTURA • ČESKO V EVROPSKÉ UNII • VNITŘNÍ BEZPEČNOST

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY

Vlkova 36, 130 00 Praha 3

info@evropskehodnoty.cz

www.evropskehodnoty.cz

facebook.com/Evropskehodnoty